

Дяченко Інна Миколаївна, вчитель історії

Конельськопопівського закладу загальної середньої освіти I – III ступенів
Жашківської районної ради Черкаської області

Тема: Основні тенденції розвитку країн Заходу в другій половині XX - на початку XXI століття.

Мета: 1. Навчальна: ознайомити учнів із планом Маршалла та відбудовою економіки у країнах, які постраждали в роки Другої світової війни; розкрити інтеграційні процеси у Європі у другій половині XX – на початку XXI століття, участь в них України.

2. Розвиваюча: формувати вміння пояснювати, аналізувати, узагальнювати, оцінювати історичні факти та діяльність осіб; вдосконалювати навички інтерактивної роботи на уроці, роботи з картою.

3. Виховна: викликати зацікавленість до історії європейських країн. Сформувані переконання у школярів, що в єдності – велика сила.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Методи: бесіда, розповідь, робота з підручником, документами, картою; інтерактивні технології (робота в групах).

Обладнання: 1. Політична карта світу.

2. Документи.

3. Підручник. Щупак І. Я. Всесвітня історія. Новітній період (1939 – 2011). – Запоріжжя: Прем'єр, 2011.

Структура уроку:

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань.
3. Мотивація навчальної діяльності.
4. Оголошення теми і мети уроку.
5. Виклад нового матеріалу.
6. Закріплення вивченого.
7. Подача домашнього завдання.

Хід уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань:
 1. Пригадайте головні події 1944 року у Другій світовій війні, використовуючи карту.
 2. Що таке Рух Опору?
 3. Які політичні сили активно підтримували Рух Опору в країнах Західної Європи, окупованих фашистами?
 4. Які держави брали активну участь у звільненні Західної Європи від фашистів?

3. Мотивація навчальної діяльності.

Слово вчителя

Під час Другої світової війни Європа протягом тривалого часу була ареною бойових дій, внаслідок яких її країни зазнали значних втрат. Насильницький розрив традиційних економічних зв'язків також негативно вплинув на економіку Європи. Для того щоб подолати спільними зусиллями післявоєнну розруху та, найголовніше, протистояти загрозі комуністичної агресії з боку СРСР, з'явилася ідея об'єднання демократичних країн Європи в політичні та економічні союзи. Після цього задуму розпочався процес інтеграції, що покликав до життя діяльність НАТО та ЄС. Ці організації і сьогодні успішно розвиваються, мають перспективу на майбутнє, до них прикутий інтерес усієї світової спільноти. Наша Україна також хоче увійти до складу цих об'єднань. Тому сьогодні на уроці ми маємо з'ясувати глибше і повніше інтеграційні процеси у Європі.

4. Оголошення теми і мети уроку.

5. Виклад нового матеріалу.

План

1. План Маршалла та відбудова економіки.
2. Інтеграційні процеси у Європі у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття.

Поняття для вивчення та повторення: «залізна завіса», інтеграція, ЄОВС, ЄАВТ, НАТО, ЄЕС (ЄС), євро, Маастрихтський договір.

1) План Маршалла та відбудова економіки.

Розповідь учителя

5 червня 1947 року у своєму виступі в Гарвардському університеті державний секретар США генерал Маршалл повідомив про готовність США здійснити програму допомоги постраждалим під час війни європейським країнам.

« План Маршалла» спочатку передбачав подання допомоги усім країнам Європи, за винятком фашистської Іспанії, включаючи й СРСР. Проте сталінське керівництво категорично відхилило таку допомогу і піддало план Маршалла критиці, виходячи, насамперед, з ідеологічних настановлень. А Польщі, Чехословаччині й іншим країнам Східної Європи, які прагнули приєднатися до плану, Москва заборонила це робити.

У квітні 1948 року 16 західноєвропейських країн (Велика Британія, Франція, Італія, Португалія, Ірландія, Греція, Нідерланди, Ісландія, Бельгія, Люксембург, Швейцарія, Туреччина, Австрія, Данія, Швеція і Норвегія) підписали із США окремі угоди про подання їм фінансової допомоги на загальну суму 17 млрд доларів протягом 4 років. Основною умовою подання допомоги була відмова від націоналізації промислових об'єктів, усіляке стимулювання розвитку приватного підприємництва. 60 % коштів, за «планом Маршалла», одержала Велика Британія, Франція, Італія і Західна Німеччина.

Внаслідок реалізації «плану Маршалла» було здійснено швидке відновлення економіки країн Західної Європи на принципах розвитку ринкових відносин, сталася стабілізація їхнього внутрішнього становища, посилювались інтеграційні процеси.

2) Інтеграційні процеси у Європі в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття. Робота в групах

Кожна із 4 груп, користуючись підручником (ст. 60, 98 – 99, 127), має виконати завдання: з'ясувати виникнення міжнародних організацій за планом.

План пошукової роботи.

1. Назва організації.
2. Час виникнення.
3. Мета створення.
4. Країни – учасники.
5. Діяльність.

Учитель заздалегідь на дошці креслить таблицю, у яку лідери груп повинні за планом внести основні відомості свого дослідження.

НАТО	ЄОВС	ЄАВТ	ЄЕС (ЄС)

1 група: НАТО.

2 група: ЄОВС.

3 група: ЄАВТ.

4 група: ЄЕС (ЄС).

Робота з картою. Користуючись картою, показати розташування країн – учасниць даної міжнародної організації.

Основні дати:

Квітень 1951 р. – утворення Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС) – Франція, ФРН, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург.

Квітень 1949 р. – створено Північноатлантичний оборонний альянс (НАТО).

Січень 1960 р. – створено Європейську асоціацію вільної торгівлі (ЄАВТ) – Велика Британія, Австрія, Данія, Норвегія, Португалія, Швейцарія, Швеція.

Березень 1957 р. – у Римі представники шести країн ЄОВС підписали договір про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС – Спільний ринок).

1973 р. – вступ до ЄЕС Великої Британії, Данії, Ірландії; 1981р. – Греції, 1986р. – Іспанії і Португалії; 1995р.- Австрії, Фінляндії, Швеції; 2004р. – Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Чехії, Словаччини, Словенії, Угорщини, Кіпру, Мальти; 2007 р. – Румунії, Болгарії; 2013 р. – Хорватії.

Робота з документом - « Римський договір про створення ЄЕС від 25 березня 1957 р.» (роздатковий матеріал). Учні працюють з документом самостійно. Завдання: конкретизувати мету створення ЄЕС і внести відомості у таблицю.

Учитель доповнює розповідь учнів.

Впливовою міжнародною силою стала Рада Європи (РЄ) – міждержавна організація країн Західної Європи, заснована 1949 року, до якої увійшли 23 країни. Метою Ради Європи було забезпечення єдності її членів, сприяння їхньому економічному й соціальному прогресу. Діяльність організації спрямована на підтримку « європейської ідеї», тобто єдності Західної Європи. Політика Ради Європи змінювалася відповідно до мінливості політичного клімату на континенті. Підтримуючи спочатку « холодну війну» і наслідуючи військово – політичний курс НАТО, Рада Європи з 70 – х років стала підтримувати тенденції розрядки.

Вирішальний вплив на позиції РЄ справили позитивні результати Наради з безпеки й співробітництва у Європі і підписання Заключного

акта в Хельсінкі (1975 р.), які створили нову систему колективної безпеки на континенті.

У вересні 1995 року постійним членом Ради Європи стала Україна.

Проблеми європейської безпеки в 90 – ті роки успішно вирішувалися в рамках країн – учасниць Наради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ), яка з 1995 року одержала нову назву – Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ).

2 – 3 грудня 1996 року у Лісабоні (Португалія) відбулася зустріч керівників держав і урядів країн – учасниць ОБСЄ, в якій взяла участь делегація України. Основним документом самміту стала розгорнута декларація « Про моделі загальної і всеосяжної безпеки для Європи ХХІ сторіччя». У цьому документі, який не має аналогів в практиці НБСЄ\ ОБСЄ, зафіксовано ряд принципових положень, що визначають контури майбутнього європейського устрою. Серед них виокремлюються: загальне розуміння неприпустимості зміцнювати свою безпеку за рахунок безпеки інших, домовленість про обов'язкове врахування законних інтересів безпеки держав, які не входять до військово – політичних союзів, принцип співробітництва міжнародних організацій і структур, які займаються питаннями безпеки (мається на увазі неприйняття претензій на домінування якоїсь однієї організації або групи держав). Інший важливий результат Лісабона – прийняття документа про відновлення Договору про звичайні збройні сили у Європі. Це дозволить домагатися матеріальних гарантій забезпечення безпеки, у тому числі шляхом подальших обмежень військових можливостей НАТО.

Робота з документом – « Паризька Хартія для нової Європи» (витяг) (ст. 140 – 141 посібника).

Завдання: виберіть докази наявності демократії в Країнах Західної Європи.

Випереджальне завдання.

Учениця попереднього уроку отримала завдання підготувати повідомлення на тему « Участь України в інтеграційних процесах».

Виступ учениці з повідомленням.

6. Закріплення вивченого матеріалу:

Учитель пропонує одній частині учнів уявити себе в ролі журналістів, а іншій – у ролі представників країн, які є членами міжнародних організацій та провести невелику прес – конференцію, в результаті якої школярі перевірять один одного на знання вивченої теми.

Замість цього виду роботи можна запропонувати учням міні – тести.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді:

1. НАТО – це організація:

А) військово – політична; Б) культурна; В) економічна; Г) дитяча.

2. Північноатлантичний оборонний альянс було утворено в:

А) 1950 р.; Б) 1949 р.; В) 1960 р.; Г) 1957 р.

3. Організація, яка ставила за мету забезпечення доступу до природних ресурсів і спільного встановлення ціни на вугілля і сталь:

А) ЄАВТ; Б) ЄЕС; В) РЄ; Г) ЄОВС.

4. Організація, яка основним своїм завданням мала формування спільного ринку шляхом поступового скасування митних кордонів, проведення єдиної фінансової та економічної політики:

А) НАТО; Б) ЄЕС; В) НБСЄ; Г) ЄОВС.

5. ЄЕС було утворено в:

А) 1960 р.; Б) 1949 р.; В) 1957 р.; Г) 1951 р.

6. Франція, ФРН, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург увійшли до:

А) РЄ; Б) ЄОВС; В) ЄАВТ; Г) НАТО.

7. Домашнє завдання:

1. Вивчити параграф 11 (п. 1, 2), 14 (п. 8). 2. Індивідуальні завдання для учнів: 1) підготувати повідомлення про Маргарет Тетчер; 2) повторити параграф 9, звернути увагу на програму Рональда Рейгана - «рейганоміку».

Використана література:

1. Підручник. Бураков Ю. В., Кипаренко Г. М., Мовчан С.П. Всесвітня історія. Новітні часи. – К.: Генеза, 2005. – 416 с.
2. Навчальний посібник. Бердичевський Я.М., Ладиченко Т.В. Всесвітня історія. 1939 – 1980. – К.: « А. С. К.», 2000. – 576 с.
3. Велика ілюстрована енциклопедія географії. – К.: « Махаон -Україна», 2007. – 496 с.